

خلاصہ
۹/۲

امامزادہ

عید اللہ الاعرج

«روستای فریزی»

محمد علی وثوقی

وٲوقى؁ محمد على؁ ١٣٣٠ -

امامزاده عبيدالله اعرج / تآليف محمد على وٲوقى. - مشهد: ايوار؁ ١٣٨٤.

١١٠ ص.

ISBN: 964-95950-3-1

فهرست نويسى بر اساس اطلاعات فيبا.
واژه نامه.

١. ايران - خراسان - تاريخ. ٢. امامزاده عبيدالله اعرج. الف. محمد على وٲوقى؁

ب. عنوان.

١٣٣٠ -

٣٤٣/٢١٠٣٤٥

PL م ٨ د ٦

١٣٨٤

م ٨٤-٣١٢٤٥

کتابخانه ملي ايران

امامزاده عبيدالله اعرج

نويسنده

محمد على وٲوقى

ناشر: انتشارات ايوار

رقعى؁ ١١٠ صفحه؁ ١٥٠٠ نسخه؁ چاپ اول؁ تابستان ١٣٨٤

امور فنى و چاپ : مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه فردوسى مشهد

بها : ٩٥٠٠ ريال

ISBN: 964-95950-3-1

شابك ٩٦٤-٩٥٩٥٠-٣-١

فهرست مطالب

۷	ورودیه
۱۲	تعلیقات
۱۳	بخش نخست خراسان
۱۸	فهرست منابع بخش نخست
۱۹	بخش دوم مدفن عبيدالله اعرج
۱۹	مدخل
۲۰	۱- زی امان:
۲۴	۲- فریزی:
۲۹	فهرست منابع بخش دوم
۳۱	بخش سوم عبيدالله بن حسين الاصغر
۳۱	خانواده
۳۲	جایگاه
۳۳	قیام محمد نفس زکیه:
۳۴	توطئه خلیفه عباسی:
۳۹	فهرست منابع بخش سوم
۴۱	بخش چهارم عبيدالله اعرج در خراسان
۵۴	فهرست منابع بخش چهارم
۵۷	بخش پنجم شهادت عبيدالله و نسل او

۵۷

شهادت عبيدالله اعرج:

۶۲

نسل عبيدالله اعرج:

۶۶

فهرست منابع بخش پنجم

۶۹

بخش ششم قدرت می میراند

۶۹

مدخل

۷۰

۱- سلیمان بن کنیر خزاعی

۷۳

۲- ابوسلمه خلیل

۷۷

۳- ابومسلم خراسانی

۸۱

فهرست منابع بخش ششم

۸۵

فهرست راهنما

۹۴

شناسنامه منابع و مآخذ

عکس ها

ورودیه

در یکی از روزهای تابستان سال ۱۳۸۰، یکی از همکاران دانشگاهی پس از اینکه پیش‌نویس کتاب در دست انتشار «یحیی بن زید، رهبر نخستین قیام علویان در خراسان» را ملاحظه کرد گفت: اداره کل اوقاف و امور خیریه خراسان در نظر دارد، طرح مجموعه اماکن امام‌زاده روستای فریزی واقع در جنوب شهر چناران را برای تجدید بنا تهیه نماید و پس از آن اماکن و ابنه کوچک و نامناسب را تخریب، سپس در زمین موجود بنای وسیع و شایسته جایگاه امام‌زاده، احداث کند، لکن اختصاص اعتبار و اجرای طرح مذکور منوط به تدوین و ارائه زندگی‌نامه امام‌زاده روستا گردیده است.

ایشان سپس، خواستار آن شدند تا تحقیقات لازم برای تدوین و انتشار زندگی‌نامه امام‌زاده عبيدالله اعرج فرزند حسین الاصر ابن امام زین‌العابدین علیه‌السلام را بر عهده بگیرم. با همه گرفتاریهایی که در آن زمان وجود داشت، درخواست مزبور را اجابت کردم و همانجا از ارواح طیبه این سلاله سیدساجدین امام علی بن الحسین علیه‌السلام تقاضا کردم تا انشاءالله راقم را برای نیل به مقصود یاری رساند.

پیش از ورود به مباحث اصلی ناگزیر از بیان مطالب زیر است:

- ۱- وی در ایامی که عضو هیات امناء امام‌زاده عبيدالله قریه فریزی بوده، با ادارات جهاد سازندگی شهرستان‌های خراسان (قبل از

ادغام با کشاورزی) مکاتبه و با اعلام مشخصات امامزاده عبیدالله اعرج، از آنها خواسته است تا چنانچه مرقد و آرامگاه امامزاده‌ای با مشخصات یادشده در شهرهای طرف مکاتبه باشد، مراتب را اعلام دارند. در پاسخ به نامه ایشان تعداد ۱۸ فقره نامه رسمی از جهاد سازندگی ۱۸ شهرستان به عنوان نامبرده ارسال، و همه آنها، وجود چنین امامزاده‌ای را در حوزه استحفاظی شهرستان خود نفی نموده‌اند.

سپس، ایشان، از محضر یکی از علمای بزرگ مشهد،^(۱) درخواست می‌کنند علاوه بر معرفی، مدفن امامزاده عبیدالله را مشخص و اعلام نمایند. عالم مذکور با استناد به: لغت‌نامه علی اکبر دهخدا، فرهنگ فارسی دکتر محمد معین و همچنین منتهی‌الامال محدث قمی درخواست ایشان را اجابت کرده و ضمن شرح مختصری در معرفی امامزاده عبیدالله اعرج، مرقد آن حضرت را در قریه، ذی امران، در اطراف خراسان و در روستای فریزی فعلی معرفی کرده‌اند، این مطلب، به تایید و مهر اداره اوقاف و امور خیریه ناحیه ۲ مشهد نیز رسیده است.

۲- نامبرده، در کمال صمیمیت یک نسخه از کلیه مدارکی که در طول سالیان عمر خود، تهیه کرده بود در اختیار راقم قرار داد چون این سوابق تکاپوی تحقیقی بایسته را نمی‌کرد. لذا برای تدوین زندگی امامزاده عبیدالله اعرج، ناگزیر به منابع و کتب

زیادی مراجعه و فیش‌های بسیاری تهیه شدند و برای تکمیل آنها مبادرت به ابتیاع چند ده عنوان کتاب انساب گردید. تا در حد توان و مقدورات کساری مفید و در خور تقدیم به صاحب‌نظران فراهم شده باشد.^(۲)

۳- توفیق زیارت مرقد مطهر امام‌زاده عیدالله اعرج در قریه فریزی واقع در ۷۵ کیلومتری جنوب غربی مشهد و در یکی از دره‌های شمالی رشته کوه بینالود، در معیت یکی دیگر از دوستان برای گرفتن عکسهایی از گنبد بارگاه، موقعیت مکانی مرقد امام‌زاده، و روستای فریزی برای استفاده در کتاب حاضر ممکن گردید.^(۳)

۴- آنچه پس از این از نظر می‌گذرد حاصل تحقیقات بعمل آمده درباره شرح زندگی امام‌زاده عیدالله اعرج می‌باشد که در ادامه ناگزیر از بیان موارد ذیل است:

۴-۱- برخی از منابع نوشته‌اند: ابوالعباس سفاح خلیفه عباسی ملکی آباد را در قریه «زی‌امان» و یا «زی‌امران» به عیدالله اعرج بخشیده است.

۴-۲- بعضی دیگر از منابع، زی‌امان را در اطراف مدینه و در همان محلی که منافقان در آنجا مسجد ضرار را بنا کردند، می‌دانند، این مسجد بدستور رسول خدا (ص) تخریب گردید.

۳-۴- تا آنجا که امکان داشت، با مراجعه به کتب: تاریخی، جغرافیایی، لغت‌نامه‌ها، سفرنامه‌ها، بلدان، فرهنگها و ... اثری از وجود آبادی، زی‌امان، زی‌اوان، زی‌امران، و یا زی‌ایران در خراسان و ایران یافت نشد؟!

۴-۴- آنچه مسلم است: اینکه عبيدالله اعرج، توسط ابو مسلم خراسانی به یکی از قراء پیرامون نیشابور تبعید شده و سپس بدستور ایشان مسموم و شهید گردید.

۵-۴- از قرائن می‌توان فهمید که امکان انتقال پیکر مطهر امام زاده عبيدالله اعرج در آن زمان به خارج از خراسان - و مثلاً مدینه و یا به زی‌امان در اطراف مدینه - ممکن نبوده است. (۴)

۶-۴- قرن هاست، قریه فریزی و اهالی آن، به نام مقدس امام زاده «عبيدالله اعرج»، گنبد و بارگاه وی در روستای خود افتخار می‌کنند، و مرقد آن حضرت، مطاف اهل دل و مردم مشتاقی می‌باشد که از نقاط دور و نزدیک، در طلب حاجات خویش از درگاه خداوند کریم، به زیارت مرقد مطهر امام زاده عبيدالله نواده حضرت امام سجاد (ع) نایل آمده‌اند در اعیاد، مناسبت‌ها و هر جمعه مردم منطقه، در طول سالیان یادشده با نذورات خود بر آبادانی حرم آن بزرگوار افزوده‌اند.

۴-۷- امید است، در هنگام بازسازی آرامگاه حرم و اماکن پیرامون آن در روستای فریزی، وقت کافی به عمل آمد تا انشاءالله با پیداشدن الواح و نشانه‌های دیگر تمام ابهامات که احتمالاً در اذهان برخی وجود دارد مرتفع شود.

بنابراین، ما نیز تا آن زمان، با استناد به سوابق موجود، بارگاه و مرقد مذکور را متعلق به امام زاده عبیدالله اعرج می‌دانیم و کتاب حاضر را، گرچه به اختصار، در شرح زندگانی آن بزرگوار تقدیم مشتاقان و علاقمندان به اهل بیت رسول خدا(ص) می‌نمائیم.

در تدوین، چاپ و انتشار این کتاب عزیزانی مشوق راقم بوده و در این راه زحمات بسیاری متقبل شده‌اند که جا دارد در این جا از آنان قدردانی نمایم:

تعلیقات

۱- حضرت حجه الاسلام والمسلمين جناب آقای علی فلسفی این زحمت را متقبل شده‌اند.

۲- جناب آقای سید اصغر جعفرنیا، که نسب خود و سادات روستای فریزی را به امام علی بن حسین زین العابدین علیه السلام می‌رسانند، در راه تهیه شرح زندگانی امامزاده عبيدالله اعرج کوشش زیادی نموده‌اند، اگر ایشان به حقیر مراجعه نمی‌کردند، هرگز توفیق تالیف این کتاب ممکن نبود. بنابراین وظیفه خود می‌دانم از سعی و تلاش بی‌شائبه ایشان در این راه قدردانی نمایم.

مساعی نامبرده را بهانه قرار داده از کلیه کسانی که، مرقد و آرامگاه امامزاده، عالم، عارف و ... در مجاورت روستای محل زندگانی آنان قرار دارد درخواست نماید، برای ارج نهادن به همت والای فرزندان اهل بیت پیامبر(ص) و بزرگان این سرزمین به تالیف و انتشار شرح زندگی آنان همت کنند.

۳- از آقای سید احمد قریشی که زحمت تهیه تعدادی عکس از گنبد بارگاه، امامزاده فریزی، صحن‌ها و موقعیت این قریه را متحمل شدند سپاسگزاری می‌نمایم. برخی از عکس‌های این کتاب حاصل همین سفر زیارتی می‌باشد.

۴- انتقال اجساد برای تدفین، از ایران به اماکن متبرکه عراق، در نیمه دوم قرن چهارم هجری رایج شده است. صفحه ۱۳۲ جلد ۲ تاریخ تمدن اسلامی در قرن چهارم هجری